

Vargas dėl Donelaičio

Marijus Šidlauskas

Švenčiant klasikų jubiliejus visada sveika supurtyti pačią klasikos sampratą, kuri, natūralu, apsineša dulkėmis ir nuosėdomis. Ir klasika tampa tuo, ką kiekvienas laiko privalu perskaityti, bet niekas nebeskaito.

Pacituoti dar galima, galima pagirti (harmoninga, saikinga, pavyzdinga ir visokeriopai vertinga) – bet neskaičius, iš nuogirdų. Lietuvių klasika kelia dar ir papildomų rūpesčių, nes „yra gaudyti, rimta, skaudi, kad ir maloniai. Žinoma, dažniausiai ir tautiška. Lietuviai gera vargti, gera liūdėti, taip jau yra. Ir be vilties, kad bus kitaip. Nes klasika tęsiasi. Rimtosios klasikų tekstai turi dirbti, plušti. Lietuviškai tariant, klasika neapsieina be perdirbinių, variacijų, parodijų...“ Čia cituoju nerimtai rimtą Rimanto Kmitos straipsnį „Klasika yra kada...“, išspausdintą 2012 m. almanache Baltija (p. 166). Ir dar priduriu nuo savęs – klasika neapsieina ir be provokacijų.

Į saulėlydį kryptantys jubiliejiniai Kristijono Donelaičio metai tarsi patvirtina, kad savo šakninį klasiką prisimename daugmaž klasiškai – dirbame plušame gaudžiai rimtai ir tautiška maloniai. Gyvybės ir tikrumo tame plušėjime maždaug tiek, kiek domėjimosi gyvaisiais klasikais (ir literatūra apskritai), kurie tegu kantriai palaukia – pašlovinsime, kai numirs. Pagerbti Metų autoriui sudaryti pavyzdingi renginių planai ir solidžios komisijos, vyksta privalomos (paprastai privalomai tarptautinės) konferencijos, kultūriniai leidiniai spausdina užsakomuosius straipsnius ir organizuoja apskritus stalus, netrūksta meninių perdirbinių, variacijų ir šiaip visokių akcijų bei interaktyvumų, kuriuose demonstruojame savo sąmoningumą – kartais klasiškai, o kartais klasini. Pastarąjį gal dažniau, nes juk gražu pasitarnauti savajai, pažangiausiai klasei, ar ne? Na, o kaip provokacijos? Kokio jos lygmens, koks jų gyvybės ir tikrumo užtaisas?

Nesureikšminkime šiuokart maištingų paauglių reakcijų, su kuriomis Donelaičiui tenka susikauti mokykloje. Tai bendresnis klasikų kanono kazusas, kuris ne ką saldesnis ir Žemaitėi, Maironiui ar Dionizui Poškai, ir kuriam, be politinių, sociokultūrinių pervartų, tenka atlaikyti dar ir paauglystės hormonų audras. Pamenate tokią į pilnametystę besiveržiančių mergužių knygelę (Julija Perekrest, Ieva Varneckaitė, Noriu Nobelio. Baltos lankos: Vilnius, 2002), kuri labiausiai patiko jų tikybos mokytojai? Primenu, kad ten mokykla tapatinama su kalėjimu, gyvenimas lyginamas su tualetiniu popieriumi, o pabaigoje vis dėlto daroma didžiulė išvada, kad nusižudyti dar neverta. Gal įsidėmėjote ir toje knygelėje Donelaičiui taikomą epitetą – supistas?

Pastarojo žodelyčio autentikos sumetimais necenzūroju, nes jo nepadorumas čia daugiau emocinės stilistikos, o ne dalykinės esmės reikalas. Nes to paties galo yra ir tokie pasakymai kaip susmirdusi boba ar kaimo grafomanė Žemaitė, kurie priklauso jau ne naivioms moksleiviukėms, o vyrukams, pretenduojantiems į pramogų kultūros banginius. Esmė ta, kad daliai mūsų naujosios šviesuomenės tokie pažangūs įvertinimai visai patinka O čia jau slypi įdomesni dalykai ir smagesnės provokacijos.

Provokuojančio santykio pavyzdžių nūnai pasiūlo ir gimtoji literatūra. Sudie adoruojančio, pagarbaus kalbėjimo apie Donelaitį tradicija (Salomėja Nėris, Kazys Bradūnas, Justinas Marcinkevičius), kuri jau išsisėmė, o naujo, konstruktyvesnio santykio modelis dar nesusiformavo. Užtat atsirado niša ardomosioms diversijoms, kurioms itin palankus dekonstrukcinis postmodernizmo klimatas. Bene aršiausią dekonstrukcinę ataką randame Kristinos Sabaliauskaitės 2012 m. išėjusioje apsakymų knygoje Danielius Dalba & kitos istorijos. Panašu, kad šiai publikos mylimai ir sąskaitų su akademinė kritika turinčiai autorei reikia konflikto (revanšo?), priešingų jėgų kaktomušos. Baroko dailės žinovė, ji mėgsta chiaroscuro – stiprių šviesos ir tamsos kontrastų – principą. Regis, šį principą iš jos bus perėmęs ir temperamentingasis Dalba – dalbiškai.

Istorijoje apie Danielių Dalbą (joje žaidžiama Vilniaus pokerio intertekstu ir atpažįstame jo autorių Ričardą Gavelį) Dalbos sąskaitos Donelaičiui užima nemaža vietos ir yra savaip vaizdingos, tad pacituokime nešykštėdami:

„Jums tas mūsų tautinis epas nekelia jokios, nė mažiausios problemos? Šita murmelė atbukusiam girnų arkliui, besisukančiam keturių metų laikų ratu? Šito sušikto juodaskvernio batvinių Homero Iliada žemės ūkio vergams? Šita Odiseja daržovėms, pūvančioms nesibaigiančiam sezoniniam ciklė? Su savo nuostabia, tiesiog herojiška paradigma „tarnauk savo ponui, šiukštu nebandyk nieko nauja, neik į miestą, nesikeisk“? Su mantra hegzetmetru „esi menkas, esi menkas, esi menkas“, „esam griešni siratos, biedni nabagėliai“, nieko daugiau? Ir su receptu visiems gyvenimo atvejams:

„kantriai palūkėkim“? Su savo puikioju epilogu, su savo motto, savo finaline ištarne „Vargsim“?! Koks tautos epas, toks ir jos gyvenimas; dievaži, tą suknistą donelaitišką „Vargsim“ reiktų pradėti spausdinti ant visų litų banknotų, kaip „In God We Trust“ ant dolerių! Nacionalinis devizas, paradigma, gaji jau šimtmetį! Vargo entuziastai, profesionalai ir virtuozai, galėtume vesti seminarus tarptautinei auditorijai – mokyti pasaulį, kaip profesionaliai vargti ir kantriai laukti savo galo nieko nedarant, vien tik kantriai „trūsinėjant ant laukų“! Po galais, norėčiau pamatyti tą tipą ar tipus, kurie šitą vargo rašliavą išvilko į dienos šviesą ir šitaip prasuko mūsų tautinėms tapatybės reikmėms! Įtraukė į mokyklų programas ir pradėjo mokinukams kalti į galvas! Nabagėlio sindromą, kantrų pasyvumą nuo mokyklos suolo, su nepatenkinamu pažymiu vien už mintį, jog šitai gali būti visiškai šūdas! Konceptija ne prastesnė už „tarybinį žmogų“ – už žmogų, kuris be tarybos, be bandos palaiminimo nesugeba nieko daryti pats. Nesugeba būti vienas.“ (p. 189–190)

Kaip matome, Dalba viežlybumu netrykšta, mat jis autorės valia yra dar ir Dalba-Jobas, o be to, užsiminus apie Donelaitį, jam pakilęs kraujospūdis ir trūkusi kantrybė... Taigi turėtume būti supratingi ir atlaidūs, juolab kad Dalba sukonstruotas kaip pabrėžtinai fikcinis personažas, iš kurio pabaigoj tik fikcija ir lieka. Tokie personažai labai pravartūs roman à clé tipo istorijose (aprašomi tikri asmenys, įvelkant juos į literatūrinį rūbą), kurias Sabaliauskaitė nuoširdžiai mėgsta. Mat gerokai padidėja tikimybė, kad, panašiai kaip Dalba, susinervins ir užkibs daugiau skaitytojų. Antra vertus, iš pramanytų būtybių atsakomybės juk nepareikalauti, tad jų smailiu liežuvėliu gali krauti ant klasikų (ir ne tik) ką nori ir kiek tinkamas.

Į ką gi smeigia Dalbos dekonstrukciniai dūriai? Labiausiai jam kliūva tautiečių agrokultūrinis nuolankumas ir jo krikščioniškos šaknys, ašvienio rambumas, užkalkėjęs baudžiauninko kompleksas, sumetafizintas vargo ir apatijos etosas. Kitaip tariant, žinomi tautinio mentaliteto ir laikysenos stereotipai, kuriuos rauti su šaknimis geistume ir mes su tamstomis. Tačiau kai mūsų civilizacinio atsilikimo ir visokio stuobriškumo (nepasakyti dalbiškumo) šaknis knisama pirštu rodant į Donelaitį, iškyla klausimėlių.

Žodį vargsim Dalba girdi kaip vergausim, kaip nabagėlio sindromą, taigi jį žeidžia tariamai primityvus Donelaičio socialumas, kurį vieną tegirdi ir temato. Vertina, kaip sakoma, pagal savo sugedimo laipsnį. Vis dėlto plunksnos meistras, koku pristatomas Dalba, galėtų būti imlesnis. Trūksta estetiškos, etinės ir istorinės klausos, rašytojau D.-J.? Nes rašytojas neprigirdi, kad vargsim – ne tik Donelaičio, bet ir visos mūsų istorijos bei kultūros žodis, kuriame įdainuotos, įkalbėtos egzistencinės mūsų tautosakos ir lyrikos prasmės. Žodis išgaubto, o ne dalbiškai plokščio skambesio. Dalba jame girdi tik baudžiauninkišką servilizmą ir uodžia tvartų kvapus (tą jis tikrai sugeba ir gabiai sublimuoja į savo žodyną), demonstruodamas savąjį būties supratimą. Akivaizdu, šiuolaikinis dalbiškas žmogus nenori vargti, jis norėtų be vargo rašyti saldžius gyvenimo vaisius ir turėti garantijų, kad tai daryti jam niekas nesutrukdys. Dalbiška būtis – tai užsimiršimas self-made šiapusybėje, buvimas be kančios ir pasiaukojimo pastangų, o jei pastangų vis dėlto prireikia, už jas turi būti užmokėta, pageidautina pagal perku-parduodu principą. Tokią dalbišką būtį mes, vartotojų gadynės įkaitai, „turime“, panašiai kaip „turime gerą laiką“ – nes tokioje būtyje buvimo vargą ir džiaugsmą turi išstumti turėjimo malonumai. Pagal panašią malonaus turėjimo logiką šiandien smagiai liedinamas naujųjų video ir audio šviesulių credo – tavo gyvenimas turi tapti sėkmės istorija (neatsitiktinai tarp Donelaičio kaltinimų – kaltinimas už panieką sėkmei ir individualumui). Įsirašykite šį credo į savo smegenų vingius visi, kas laikote save talentingais ir ambicingais, išmaniais ir mobiliais. Lygiuokitės į telefonus.

Kai lietuvė nuotaka tekėdama maldaudavo tėvų „vaduokit mane iš vargelio, vaduokit“, ji nereikaludavo, kad artimieji uždraustų jai tekėti ar griautų tradicinės šeimos pamatus, kaip šiandien pageidautų netradicinės šeimos apaštalai. Ji tik išsakydavo (psichoanalitikai patikslintų – sublimuodavo) nujaučiamą savo būties dramą, kur turės grumtis gyvybės ir mirties gaivalai, kur teks patirti neišvengiamą būties rūstį, vargti ir išverti. Ir darydavo tai ypatingu būdu, sukilninančiu ir pačią varganą būtį, ir nuo sugyvuojimo gelbstinčiu vargstantį žmogų. Dalba šių giliųjų lietuvių dvasios obertonų jau negirdi ir nenori girdėti. Jam nuspjaut ant tokių ištarmių kaip vargai šakoja, vargai lapoja, vargai vartuose žydi, kurios gimė ne pagiežingo vergo, o liaudies poeto širdyje. Bet ko norėti, juk Dalba prozininkas, ne poetas, jam valia kirsti, perfrazuojant Nėrį, kumštį geležinim, o Donelaitis su savo būrais tegu sau atsakinėja kalbos gimtosios gražumu. Taip taip, sau. Tikrai ne mums, išmaniems mobiliesiems.

Jei kalbėsime apie socialumą, tai Donelaičio vargsim visų pirma yra socialinės jautros ir bendrystės gestas, reiškiantis tapatinimąsi su būrais baudžiauninkais – labiausiai vargstančiu socialiniu luomu. Mąstant dalbiškai, toks jautrumas – vulgarus ir žeminantis dalykas, „batvinių Homero Iliada žemės ūkio vergams, Odiseja daržovėms, pūvančioms nesibaigiančiam sezoniniam ciklė“. Dalba nepajėgus atskirti, kada autorius su būrais solidarizuojasi, o kada pašiepia jų greitą išponėjimą ir pasiūlo vėl užsimauti vyžas ir eiti pas Bleberį slūžyt (visai sveika rekomendacija išglobalėjusiems

dalboms ir šiaip staigiai prakutusiems tautiečiams, kurie savo tebevargstančius brolius per drimelį laiko). Vargas Metuose yra ir darbas, kurį, įskaitant baudžiavinį, dera nudirbti greitai ir linksmai: „O mėšk greitai ir linksmai pakvipusį skarbą!“ („Vasaros darbai“, 275). Darbas čia teikia fizinės sveikatos, kuri neatskiriama nuo moralinio sveikumo. Iškalbinga „Vasaros darbų“ pradžia, kai, pasveikinęs margą svietelį ir žmogų, autorius džiaugiasi, matydamas, kaip tas žmogus „[l]inksma, sveiks ir drūts miegot į patalą kopa“. Įtariu, kad šiuolaikiniai dalba-jobai apie tokį sveiką ir ramų miegą gali tik pasvajoti, nes, kaip esame patyrę, dirbti jie nemėgsta – mėgsta verstis ir gerai prisisukti, o savo drumstą sąžinę nuraminti vidiakais, krepšiniu ir alumi. O tie, kuriuos traukia rašytojovimas, dar mėgsta dalyvauti projektuose, mugėse ir žiniasklaidoje.

Donelaičiui vargti reiškia ne pasmerkti save vergovei, bet suvokti būties tvarką, išverti ir galiausiai laimėti gyvenimo pergalę prieš mirtį ir nebūtį. Tai reiškia taip išverti gyvenimą, kad galėtum juo džiaugtis kaip būties dovana. Metuose vargsta ne tik žmogus, bet ir visa gyvija, vargsta idant švęstų džiaugsmingą gyvybės pergalę: „O štai ir taip parvargęs nieks nedejavo, / Bet visi visur sumišai šokinėdami džiaugės“ („Pavasario linksmybės“, 41–42.) Dalba lieka kurčias ir aklas (klasikas tokius vadina apjekėliais) donelaitiškam gyvenimo džiaugsmui ir pasitikėjimui būti, nejaučia sveikos vargo ir džiaugsmo, tamsos ir šviesos pusiausvyros, meistriškos kontrastų žaismės, kai socialinis vargas yra ir nemeluotas ontologinio džiaugsmo pažadas. Juk, anot Pričkaus, „prisivargę daug, širdingai vėl pasidžiaugiam“. Pavasarį „ne verkt, bet linksmintis visi susirinko“ („Pavasario linksmybės“, 29). Chiaroscuro specialistė kažkodėl pašykštėjo Dalbai pastabumo, išreikšdama požiūrį kartos ir socialinės grupės, kuri socialinį vargą tapatina su būties skurdu, o patį vargantį laiko pasigailėtinu lūzeriu. Šitaip tikrasis būties vargeta, manipuliudamas akcentais ir efektingai frazuodamas, gali suvaidinti didelio novatoriaus ar reformatoriaus šou.

Įveikti savo kompleksus, nebijoti pavargti, nepainioti vargo kainos su jo verte – šią donelaitišką vargo pamoką vėliau Maironis įtraukė į mūsų tautinio atgimimo programą, įžvelgdamas joje universalios socialinio dėsnio prasmę:

Mainos rūbai margo svieto:

Silpnas kelia, tvirtas griūva;

Nebijokim vargo kieto,

Juk be jo galiūnai pūva!

„Tu girele, tu žalioji...“

Šiandien ne nuodėmė savęs paklausti, ar dabarties civilizacija didele dalimi pūva ne dėl to, kad bijo vargo kieto, baltarankiškai jo vengia ir stengiasi išstumti iš savo sąmonės?

Pro dalbiškus akinius įžvelgiamas baudžiauninko ir vergo kompleksas išduoda paties Dalbos kompleksus su jam būdingais mentaliteto bei išsilavinimo ypatumais. Tai, kas Dalbą alergizuoja kaip murmelė atbukusiam girnų arkliui, juk iš tiesų yra socialiniu ir politiniu požiūriu rezistencinis, netgi maištingas kūrinys. Kitaip Liudvikas Rėza savo 1818 m. leidime nebūtų cenzūravęs prieš kolonizatorius vokiečius nukreiptų eilučių, kurios ir buvo pagrindinė kliūtis Metams skintis kelią į viešumą. Donelaitis tautą ir jos vargą suvokė oriai ir toliaregiškai, išaukštindamas tai, kas atėjūnų buvo žeminama. Jo pasirinktas Vyžlaukio valsčiaus pavadinimas buvo sąmoningas iššūkis tiems, kurie „lietuvninką už vyžą“ laikė ir pačiam Prūsijos karaliui Frydrichui Vilhelmui I, kuris 1724 m. įsaku buvo uždraudęs savo karalystėje avėti vyžas. Jei Dalba turėtų estetinę ir etinę klausą bei filologinę nuovoką, gal būtų įstengęs vyžas susieti su donelaitišku viežlybumu, kurį, įspėja Donelaitis, galima lengvabūdiškai pražaišti – „taip lietuvininkai savo viežlybumą pražaidė“ („Vasaros darbai“, 355). Išvada nelinksma ir galiojanti mums visiems – Dalba iš esmės Donelaičio neskaito ir nenori to daryti. Tikriausiai, neskaito kaip atraminio mūsų kultūros teksto, kaip natūralios savasties, o tiksliai dekonstruoja-deknebinėja, graibydamasis savo globalinės tapatybės – kol galiausiai išplauna prigimtine tapatybę, su vandeniu išpildamas ir kūdikį. Dalba jau užtikrintai priklauso viežlybumą praradusių žaidėjų pogrupiui ir jo visa tragikomika ta, kad norėtų tuo didžiuotis.

Itin neaukštos prabos yra Donelaičio kaltinimas sovietinio kirpimo kolektyvine ideologija. Būrų poeto bendruomeniškumas, jo širdingas mes, vyžoti būrai – tai vidinio solidarumo ir moralinio palaikymo išraiška, neturinti nieko bendra su prievartine socializmo lygiava ar nuasmeninimu. Ir jau visai prašauinama pro šikšnelę, kai Donelaitis – tiesa, jau ne Dalbos, o jo pašnekovo lūpomis – siejamas su kanukais ir ekskrementais (mat, apdainavęs mėšlavežį ir parašęs „Pasaką apie šūdvalį“). Atkreipsime dėmesį, kad donelaitiškas šūdas ir apskritai skatologinis žodynas (įskaitant mūsų anksčiau pacituotą Nobelio norėtojų epitetą) šioje novelėje liejasi laisvai, tačiau Dalbos vadeliotojos ir Donelaičio intencijos skiriasi iš principo. Donelaičiui stipresni žodeliai buvo autentiška kalbos tikrėybė ir jo priešsrovinio demokratizmo argumentas, o Sabaliauskaitei – tik stilius įvaldžiusio rašytojo poza. Apskritai šioje smulkiosios prozos

knygoje autorė koketuoja su vulgarybėmis ir necenzūrinio naratyvu, turėdama iliuzijų, kad moralizuojantį viežlybumą sutriuškins demoralizuojančiu dalbišku chamizmu. Tuo tik parodydama, kad dar nėra atspari madingų imagogijų gundymams. Žemaičiai tokiems auksaburniams dalboms, kurie „kiaulėms ant garbės vis kiauliškai šūdinėja“, pasako trumpai drūtai – kuom kvep, tuom ir kitą tep.

Autorė niekaip neatsispiria madingai postmodernaus diskurso tendencijai – griebtis kriminogeninio žargono ir manierų, pagiežingos, bjaurasties ir keiksmų kupinos kalbos, savaip atspindinčios bendresnę postmodernybės nuostatą, jog žmogaus gyvenimas tėra beprasmiškų epizodų stumdymas, todėl valia į viską spjauti ar pasiūsti velniop. Bet ar toks stūmimasis beprasmybėje nėra tikroji baudžiava ir vargas, į kurią įsistumiame? Ar toks šliaužiojantis natūralizmas nereiškia vidinio kapituliavimo prieš smurto ir mirties kultūrą? Žinia, toji vidinė baudžiava labai greitai įgyja socialinės baudžiavos, netgi vergovės formas, kurios jau ne Donelaičio epochos nuopelnas – pakanka prisiminti prekybą žmonėmis ar lietuvių emigrantų vargus. Deja, maištas prieš tai irgi gali būti vargingas, kai maištaujama ta pačia primesta baudžiavine kalba. Dalbai, be abejo, patiktų Mariaus Ivaškevičiaus Išvaymas – kuris vis dėlto yra ir išvaymas iš kalbos, svetimos okupacinės jėgos įsiveržimas (tikriau, kolaboruojantis įsileidimas) į kalbos teritoriją, kuri rašytojui turėtų būti vertybių vertybė. Ką gi, dalbiško kirpimo literatai irgi vargsta, jau kelis dešimtmečius platindami viešosios keiksmo erdvės ribas, matyt, šitokiu būdu įgyvendindami savąją tapatybės paradigmą „nesi menkas, nesi menkas, nesi menkas“.

Dalbos rašytojišką aš neblogai demaskuoja pagiežingos sąskaitos su Just. Marcinkevičiumi, kurioms skiriamas tolesnis į citatą netilpęs pasažas. Tasai aš, atsiprašau, Aš niekaip negali atleisti Marcinkevičiui tautos meilės ir populiarumo ir ginčijasi ne su jo kūrybos estetinė verte, o su jos ideologija ir socialine recepcija (tai būdinga visiems plunksnos broliams, pasišovusiems išklibinti jo autoritetą). Ginčijasi nė nejausdamas, kad šitaip paveldi blogiausias socialistinio realizmo ir sovietinės rašytojystės tradicijas – vertinti ne meniškumą, o idėjas ir ryšį su masėmis. Nesvarbu, kad šiuo atveju tas ryšys vertinamas neigiamai (suprask, kaip blogai, kad nevertą Marcinkevičių mylėjo visa Lietuva). Beje, nereikėtų apsigauti – taip tik deklaruojama tekstu, o potekstėje glūdi kiek kitokia mintis – blogai, kad mylėjo ne tą. Ir ne tie. Ir ne taip. Kas be ko, čia kyšo nuodinga strėliukė ir dabarties kritikams, neįvertinantiems tų, kuriuos reikia.

Akivaizdu, kad donelaitiškas vargsim koduoja ir socialinio optimizmo bei krikščioniškos vilties idėją. Todėl savaip dėsninga, kad šią idėją taip dirgliai atmeta atstovas civilizacijos ir ideologijos, kuri atnašauja mirties, o ne gyvybės kultūrai, kur meilė išstumia neįpareigojantis Eroto ir Tanato santykiavimas, kur įsipareigojimus Kitam ir kitiems atstoja įsipareigojimas Savo Sėkmei ir Individualumui. Tai atstovas mums jau neblogai pažįstamos globalios susvetimėjusios visuomenės, kuri yra praradusi ne tik optimizmą ir viltį, bet ir socialinės egzistencijos prasmę, kuri yra uždariusi žmogų šiapusybės vienutėje ir užmiršusi fundamentalią tiesą, kad negera žmogui būti vienam (Pr 2, 18). Tikras kuriozas, kad kalakutišką kaltinimą nesugeba būti vienas Donelaičio žmogui meta tas, kuris savo puikybės neįstengia šio negerumo išverti. Arba išvargti.

Tai, kad Dalba & Co. Donelaičio vertybių atžvilgiu iltinį griežia, galėtume aiškinti ir banalesnėmis psichologinėmis priežastimis. Kartų konfliktas senas kaip pasaulis, o jo iššūkio-atsako revanšistinę logiką neblogai atskleidžia dar 1930 m. užrašytos Juozapo Albino Herbačiausko mintys: „Jaunųjų kartos dauguma, atėję be kovos, be pasišventimo ‚ant gatavo‘, labai pigiai įgiję pigius ‚autoritetus‘, mėgsta smerkti senos kartos kūrėjus, mėgsta bent vieną kartą į savaitę jų kapus apspjaudyti“ (J. A. Herbačiauskas, Erškėčių vainikas, Vaga: Vilnius, 1992, p. 383). Pasirinktą dalbo-jobišką spjaudymo formą būtų galima pavadinti ir savispjauda – tai viena iš tautinio sporto atmainų, kurią pažanguolis Dalba perima iš savo taip kritikuojamo tautinių stereotipų komplekso.

Beje, tą paskutinę Metų eilutę: „Ir mes vėlei ant laukų trūsinėdami vargsim“ galima perskaityti ir kaip Voltaire'o Kandido pabaigos palinkėjimą kiekvienam darbuotis savo sode. Donelaitis buvo neprastas sodininkas ir manė, kad ilgiausiai išliks ne jo kūryba, o pasodinti medžiai. Iš esmės jis neklydo, nes išlieka tai, kas gyva, kas šaknimis atsiremia į žemę, o šakomis tiesiasi į dangų. Jo žemėje įsišaknijusių ir dangopi kreipiančių medžių-žodžių darbas nelengvas, bet tik šitaip triūsdami-vargdami jie teikia mums gyvybės visais metų laikais. Sakydamas vargsim Donelaitis tarsi sykiu numatė, kad ateis laikas, kai iš gyvybės medžio pasidarysime dalbas ir imsime knisti to paties medžio šaknis. Irgi vargas... Taip, klasikos tekstai, visai kaip mes su tamstomis, turi dirbti, plušti. Tad viežlybai vargsime kaip vargę, o pasikėlę ir dalbomis mosuojantys nenaudėliai galės pas Bleberį slūžyt.